

روای اردوغان برای احیای امپراطوری عثمانی

ناسیونالیست های ترکیه نقشه ای منتشر کرده اند که در آن بخش های شمالی عراق و سوریه و قسمت هایی از ارمنستان و آذربایجان به این کشور الحاق شده است. البته مشخصا مرزهای این نقشه با مرزهای امپراتوری عثمانی یا کلیت ممالک مسلمان متفاوت است اما آن ها نقشه خودشان را از ترکیه بزرگ ارائه داده اند. نکته دیگری در پشت این مرزها وجود دارد و آن تمایلات الحاق گرایانه ناسیونالیستی اردوغان است.

به گزارش آران نیوز: در چند هفته گذشته و با آغاز عملیات آزادسازی موصل، درگیری میان آنکارا و بغداد به دلیل خواسته های توسعه طلبانه ترکیه بالا گرفته است. رئیس جمهور رجب طیب اردوغان در روزهای گذشته چند بار از معاهده لوزان (که مرزهای ترکیه مدرن بر اساس آن شکل گرفته است) به دلیل اینکه موجب کوچک شدن کشور ترکیه شده، انتقاد کرد. او در مورد علاقه ترکیه به حفاظت از اقلیت های ترک که در آن سوی مرزهای این کشور ساکن هستند سخن گفت، همچنین از ادعای تاریخی ترکیه در مورد تسلط این کشور بر شهر موصل.

در کنار این موضع گیری ها، درگیری نیروهای ترکیه با نیروهای کرد در سوریه و سایر تحولات منطقه، رسانه های هوادار دولت ترکیه را به تکاپو انداخته و در روزهای اخیر صحبت از مرزهای جدید ترکیه در این رسانه ها به میان آمده است. اگرچه که به نظر می رسد چنین ادعاهایی هرگز عملی نخواهد شد و موصل به ترکیه نخواهد پیوست اما این موضع گیری ها و علاقه مندی های الحاق گرایانه نشان از تغییری جدی در سیاست خارجی ترکیه دارد. به نظر می رسد تمایلات ملی گرایانه ترکیه ای ها با چاشنی مذهبی همراه شده و ترکیب جدیدی را شکل داده که در سیاست داخلی و خارجی این کشور نمود پیدا کرده است. اما اگر به تاریخ مراجعه کنیم خواهیم دید که هرگونه مداخله نظامی در خارج از مرزها و تمایلات توسعه طلبانه ناسیونالیستی تنها موجب از دست رفتن موقعیت منطقه ای ترکیه و بر هم خوردن امنیت داخلی این کشور شده است.

ناسیونالیست های ترکیه نقشه ای منتشر کرده اند که در آن بخش های شمالی عراق و سوریه و قسمت هایی از ارمنستان و آذربایجان به این کشور الحاق شده است. البته مشخصا مرزهای این نقشه با مرزهای امپراتوری عثمانی یا کلیت ممالک مسلمان متفاوت است اما آن ها نقشه خودشان را از ترکیه بزرگ ارائه داده اند. نکته دیگری در پشت این مرزها وجود دارد و آن تمایلات الحاق گرایانه ناسیونالیستی اردوغان است.

ترکیه ای ها مدعی هستند که دو توافق گذشته در سال های 1925 و 1923 از درجه اعتبار ساقط شده اند و مشروعیت ندارند. آن ها می گویند این معاهده ها محلی از اعراب ندارند چرا که سابقاً توسط مقامات سکولار ترکیه امضا شده اند و آرمان های مقدس ملت مسلمان ترکیه را در نظر نگرفته اند. توافق لوزان میان ترکیه از یک سو و متفقین از سوی دیگر به امضا رسید و باعث به رسمیت شناخته شدن کشور تازه بنیاد ترکیه از سوی کشورهای جهان شد. متفقین پس از پیروزی در جنگ جهانی اول برای تنبیه امپراتوری عثمانی طی پیمانی به نام توافق «سور» قلمروی این امپراتوری را به منطقه آناتولی که اهالی آن منحصراً ترک تبار بودند، محدود کردند.

برخی تحلیلگران معتقدند که این اقدامات اردوغان در راستای پروژه نعثمانی گری اسلامی است و علت نزدیک شدن اردوغان به کشورهای مسلمان منطقه را در راستای همین سیاست تفسیر می کنند. برخی از منتقدان نیز معتقدند که این مسئله سرپوشی است که اردوغان برای تمایلات توسعه طلبانه خود از آن بهره می برد.

به طور مشابه، در سوریه و عراق، اردوغان با هدف رسیدن به یک هدف ملی برای شکست حزب کارگران کردستان (پ ک ک)، با اتکا به ابزار ناسیونالیستی سنتی سیاست خارجی ترکیه یعنی اعمال نفوذ از طریق اقلیت های ترکیه در کشورهای همسایه عمل کرده است. ترکمن های ساکن سوریه به یکی از دارایی های نظامی آنکارا در داخل سوریه علیه رژیم بشار اسد و پ ک ک بوده اند. در همین حال، ترکمن های ساکن در اطراف موصل و اطراف آن منطقه هم به عنوان یک نگرانی و هم یک دارایی برای آنکارا در عراق بوده اند. نیروهای ویژه ترکیه با جبهه ترکمن های عراق از سال 2003 به منظور گسترش نفوذ ترکیه و مقابله با پ ک ک در شمال عراق کار کرده است.

در طول قرن گذشته، اقلیت های ترکیه در شمال یونان و قبرس نقشی مشابه ایفا کرده اند. این است که، حمایت از آنان، از نگرانی های مهم برای ملی گرایان ترک بوده است و به عنوان یک اهرم فشار بر آتن مورد استفاده قرار گرفته است. (البته جای تعجب نیست که یونان به طور مشابه از استفاده اقلیت یونانی ساکن ترکیه عمل کرده است، اما در نتیجه هر دو گروه اقلیت اغلب در فشار به سر می برد).

در مورد قبرس، به عنوان مثال، در سال 1974 حمله ترکیه به بهانه های مختلفی همچون دفاع از خود موقعیت استراتژیک آن برای حفاظت از جامعه ترکیه صورت گرفت. اظهارات اردوغان در انتقاد از قرارداد لوزان، یونان را هم ناراحت کرده است چرا که مناقشاتی در مورد مرزهای این کشور با ترکیه وجود دارد.

اردوغان همچنین یک عنصر جدید به سیاست خارجی این کشور افزوده است. او فرقه گرایی سنی را در دستور کار قرار داده و بر اهمیت آن در ترکیه تاکید کرده است. در صحبت کردن در مورد موصل، او به تازگی اعلام کرد که ترکیه از برادران ترکمن و برادران عرب سنی حمایت می کند. او معتقد است که مانند ناسیونالیست های سکولار ترکیه خیانتکار نیست. فرقه گرایی جدید

اردوغان در موصل، در درگیری با شبه نظامیان شیعه در عملیات آزادسازی شهرستان موصل مشهود است. اما نفوذ این سیاست در سوریه نمود بیشتری داشته و ترکیه از شورشیان سنی با هدف سرنگونی اسد حمایت می کند. با این حال در عراق و سوریه، فرقه گرایی ترکیه از یک حد مشخص فراتر نمی رود چرا که آنکارا مشتاق حفظ روابط اقتصادی دو جانبه سودمند با ایران است. با وجود حمایت ایران از دولت سوریه و تلاش این کشور برای حفظ اسد در قدرت، ترکیه همچنان به گسترش روابط با تهران علاقه مند است.

سیاست های ترکیه در خاورمیانه توسط یک نگرانی ناشی از تهدیدی به نام پ ک ک است که اخیرا با دستاوردهای این گروه در شمال سوریه تشدید شده است. پ ک ک مدتی طولانی بر روابط ترکیه با همسایگانش اثرات جدی داشته است. ترکیه در سال 1998 در یک تلاش برای جلوگیری از پناه بردن رهبر این گروه به مناطقی از سوریه حمله کردند. ترکیه نیروهای نظامی اش را در منطقه موصل به منظور انجام عملیات علیه پ ک ک نگه داشته است. آنکارا همواره با جنجال در این مورد به عنوان یک مسئله امنیت ملی و دفاع از خود برخورد کرده است. امروزه نیز آن ها به بهانه دفاع از خود به عنوان توجیه اصلی برای فعالیت خود در عراق استفاده می کنند. اردوغان بارها و بارها تاکید کرده که حضور نیروهای ترکیه به عنوان بیمه ای در برابر حملات تروریستی علیه این کشور است. آن ها مدعی اند تا زمانی که پ ک ک در عراق حضور دارد، ترکیه قانع کننده ترین دلایل داخلی و بین المللی را برای دخالت نظامی در خارج از مرزهای خود دارد.

اردوغان از کشورهای خارجی که در خاورمیانه مداخله می کنند انتقاد کرده است که چرا به ترکیه که 220 مایل مرز مشترک با عراق دارد، ایراد می گیرند و از ترکیه می خواهند در این تحولات مداخله نکنند. در واقع، ترکیه ای ها معتقدند به تمام دلایل منطقی قومی، فرقه ای و تاریخی خاصی که برای حضور ترکیه در موصل ارائه شده، آن ها برای دخالت در این منطقه مشروعیت دارند. اما در پشت تمام این ادعاها، آنکارا بهتر از همه آگاه است که برای عملی کردن چنین ادعاهایی، تنها قدرت یک کشور تعیین کننده است و درگیری های قدرت های بزرگ به خصوص آمریکا و روسیه در این منطقه نقشی تعیین کننده دارد.